

ET MERE RETFÆRDIGT PENSIONSSYSTEM

KORT FORTALT

9.300 kr. mindre årligt at leve for i pensionsalderen

Alene udviklingen fra 2019 til 2023 kommer til at koste de fattigste 9.300 kr. i årlige udbetalinger ved pensionsalderen. En PenSam-pensionist får i dag udbetalt 21 pct. mindre i pension end gennemsnittet, og lidt over 75 pct. af medlemmerne har en udbetaling, der er lavere end dagpengesatsen.

Mens vi venter på løsninger, bliver de økonomisk dårligst stillede på arbejdsmarkedet mere og mere fattige som pensionister – det er ikke et velfærdssamfund værdigt at føre "omvendt Robin Hood"-politik.

Tikkende bombe under verdens bedste pensionssystem - social slagside ved tidlige tilbageføringsordninger rammer de dårligst stillede pensionister

Tidlige tilbageføringsordninger medfører en social slagside i de pensionselskaber, der har mange medlemmer på førtidspension. Få selskaber har mere end 40 pct. af alle førtidspensionister – typisk FOA- og 3F-faggrupperne. Politikerne tøver med løsninger, selvom problemet blot forværres for denne gruppe.

Det bliver værre – 240.000 af de fattigste pensionister i risiko

I takt med at flere med løs tilknytning til arbejdsmarkedet inkluderes i det offentlige, hvor der er akut mangel på arbejdskraft, vil en større og større regning lande hos de pensionsopsparende, der har udsigt til den dårligste pensionisttilværelse. Den positive udvikling kommer dog med en pris for de pensionister, der i forvejen er blandt de fattigste. De kommer nemlig til at miste mere af deres egen pension.

Velfærdssamfundet sprækker – hvor er solidariteten blevet af?

Arbejdsmarkedspensionerne, som er en af velfærdssamfundets store succeser, har spændt et godt sikkerhedsnet ud under alle landets pensionister. Men hvor vi tidligere var mange til at betale for pensionen, lander en større del af regningen nu hos de fattigste. Den manglende solidaritet medfører således større social ulighed blandt fremtidige pensionister.

Akut behov for løsning – kun ca. 100 kr. pr. måned for hver erhvervsaktiv genetablerer balancen

Problemet er belyst og erkendt, men alligevel tøves der med løsninger. Og mens vi venter, spises en større andel af de laveste pensionsformuer op. Det kan vi ikke være bekendt. En solidarisk løsning i fx ATP-regi, hvor alle er med til at spænde sikkerhedsnettet ud, vil kun koste ca. 100 kr. om måneden, mindske uligheden og være til gavn for statskassen.

De, der betaler gildet i dag, er så dårligst stillede, at ændringerne fra 2019 til 2023 har medført stigende udgifter til den offentlige tillægspension i compensation for at sikre dem en tålelig økonomi. Udgifter, som staten ovenikøbet sparer ved en solidarisk ordning, der mindsker uligheden.

1

De fattigste betaler prisen for kollegaers nedslidning - socialt skævt system giver 9.300 kr. mindre i pension

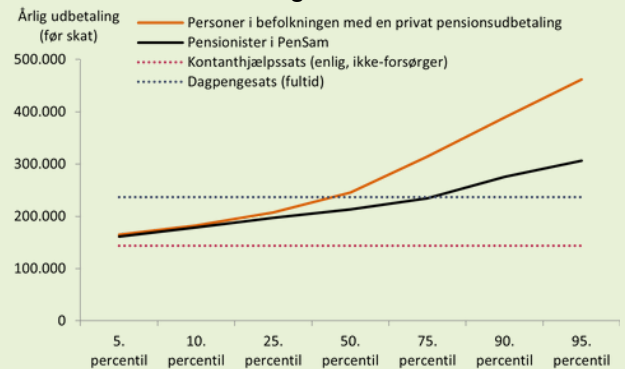
De danske pensionsselskaber har forpligtet sig til at skabe en rimelig forsørgelse for deres medlemmers pensionisttilværelse. Dermed løser selskaberne en vigtig samfundsopgave, når de solidarisk fortsætter pensionsindbetalinger til de medlemmer, der bliver nødt til at lade sig pensionere før tid. Men systemet er indrettet, så den økonomiske byrde for nogle udsatte faggruppers tidlige tilbagetrækning i høj grad belaster de fattigste pensionsindbetalere. I gennemsnit får en enlig PenSam-pensionist i dag en 21 pct. lavere pensionsudbetaling end en enlig pensionist i befolkningen.

Økonomisk utryk alderdom venter

Pensionsindbetalinger går typisk til alderspension, administration, arbejdsmarkedsbidrag og forsikringsdækninger.

Et fuldtidsansat medlem i PenSam vil **miste 9.300 kr.** af sin fremtidige årlige pensionsudbetaling, fordi en større andel af de samlede pensionsindbetalinger går til forsikringer for at dække nedslidte kollegaers indbetalinger frem for indbetaling til alderspension, som følge af stigningen i senior- og førtidspensionister.

Percentilfordeling af årlig samlet pensionsudbetaling for enlige (før skat)

21 pct. lavere pensionsudbetaling

I dag får en typisk PenSam-pensionist **53.000 kr. mindre** udbetalt i pension end gennemsnittet af danske pensionister.

- En enlig PenSam-pensionist får i gennemsnit 221.000 kr. om året.
- En gennemsnitlig enlig dansk pensionist får 274.000 kr. om året.

Forskellen øges som følge af stigningen i antallet af førtidspensionister. En enlig PenSam-pensionist vil få en udbetaling, der er **21 pct. lavere** end den gennemsnitlige enlige pensionist.

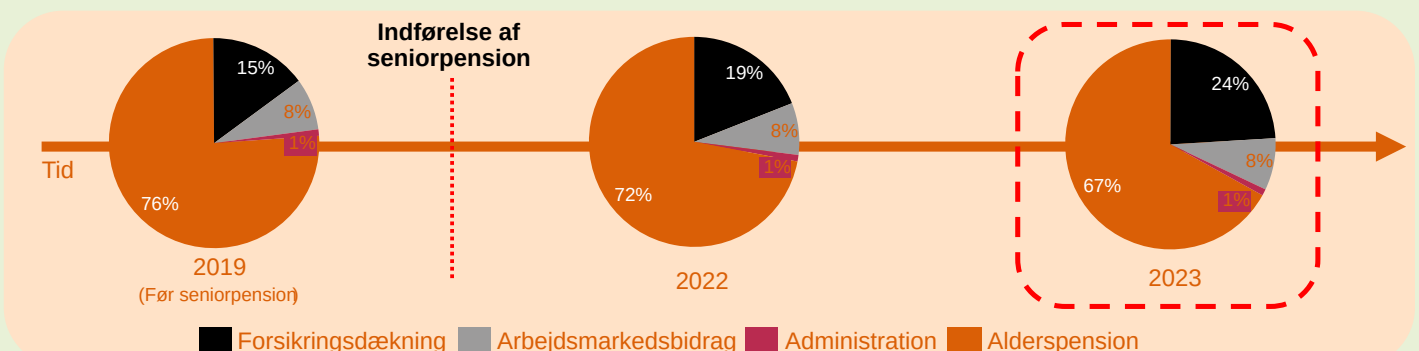
En stor del af pensionisterne i PenSam har en indkomst, der ligger et pænt stykke under dagpengesatsen. Indkomstniveauet vil blive endnu lavere som følge af stigningen i antallet af førtidspensionister.

Gennemsnitlig månedlig udbetaling for enlige (før skat)

Personer i befolkningen med en privat pensionsudbetaling	22.800 kr.
Dagpengesats (fuldtid)	19.700 kr.
Pensionister i PenSam	18.400 kr.
Kontanthjælpsats (enlig, ikke-forsørger)	11.900 kr.

Andelen af forsikring til førtidspension er steget markant fra 2019 til 2023, som følge af stigningen i antallet af førtids- og seniorpensionister. Faldet i pensionsudbetalingen fra PenSam er på mere end **13.000 kr.**, men falder til **9.300 kr.**, når der tages højde for den offentlige modregning. En del af regningen bliver altså betalt af højere offentlige pensionstillæg, men det største tab ligger hos det enkelte pensionsmedlem.

Balance mellem indbetaling til forsikring og alderspension 2019-2023

Konsekvenserne er illustreret ved et 35-årigt medlem, som har 32 år til pension, arbejder fuldtid, og indbetaler fra vedkommende er 25 til 69 år gammel.

2

Stigende ulighed blandt fremtidens pensionister

Bestemte faggrupper er særligt udsatte i forhold til nedslidning, og en stor del af regningen for denne gruppes pensionering før tid bliver betalt af deres kollegaer. En iboende skævhed i pensionssystemets opbygning med arbejdsmarkedspensioner lægger altså en større økonomisk byrde på en lille gruppe pensionsopsparere, der i forvejen er nogle af de økonomisk dårligst stillede.

40 pct. af førtidspensionisterne er koncentreret i ganske få pensionsselskaber

Få selskaber har samlet set kun 25 pct. af alle aktive pensionsopsparere, men 40 pct. af alle førtidspensionister. Konsekvensen ved den høje koncentration er stigende ulighed blandt pensionister, fordi en lille gruppe blandt andet skal dække indbetaling til alderspension for de mange førtidspensionister i pensionsselskabet.

De øvrige medlemmer bliver altså endnu hårdere ramt på økonomien, når de kollektivt fortsætter opsparingen for dem på førtidspension.

Problemet forværres i de kommende år.

Social skæv risiko for førtidspension

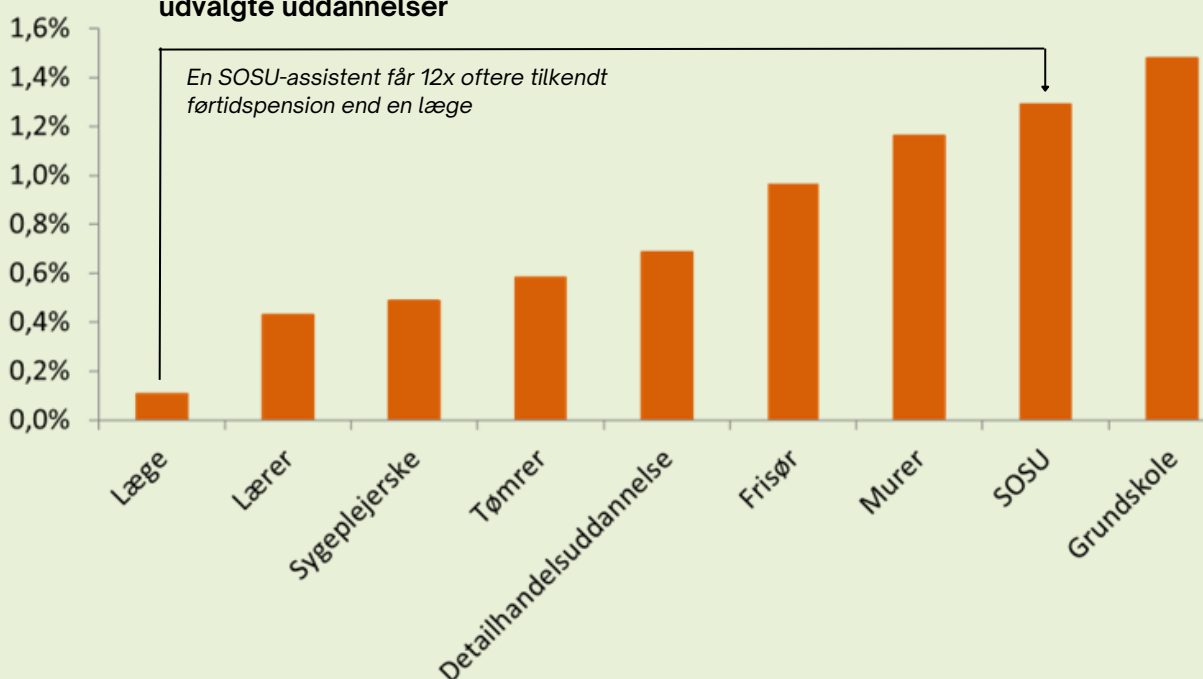
Der er markant forskel på tværs af uddannelsesniveauer ift., hvor stor risikoen er for at få tilkendt førtidspension. Fx er andelen af SOSU-uddannede, der får tilkendt førtidspension, godt 12 gange så høj som en læges.

Forskellen i risiko på tværs af faggrupper har betydning for pensionssystemet, fordi arbejdsmarkedspensionerne i Danmark er bygget op omkring overenskomsterne på arbejdsmarkedet for de enkelte fag, hvormed fx SOSU-medarbejdere er medlem af PenSam.

Jo højere risiko for førtidspension i et bestemt fag, des mindre bliver pensionsudbetalingen, da en større del af pensionsindbetalingerne går til at betale for de førtidspensionerede medlemmer.

Procent

Andelen af førtids- og seniorpensionstilkendelser for udvalgte uddannelser

En SOSU-assistent får 12x oftere tilkendt førtidspension end en læge

3

240.000 personer har løs tilknytning til arbejdsmarkedet – det har store konsekvenser for deres egen pension, men i høj grad også for deres kollegaers

Hver tiende erhvervsaktiv mellem 30-65 år har løs tilknytning til arbejdsmarkedet. Det svarer til 240.000 personer. Gruppen samles typisk i få arbejdsmarkedspensionsselskaber, der organiserer nogle af de lavest lønnede faggrupper. Den kombination rammer medlemmerne i de selskaber hårdt på økonomien.

Flere med løs tilknytning til arbejdsmarkedet blandt særlige faggrupper

Det er vigtigt at sikre fortsat indbetaling, når den enkelte midlertidigt eller permanent tjekker ud af arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedspensionsselskaberne løfter kollektivt opgaven med opsparing for de medlemmer, der har så dårligt helbred, at de bliver nødt til at lade sig førtidspensionere. Der er dog stor forskel på, hvor på arbejdsmarkedet de løst tilknyttede befinder sig:

240.000 personer har over de seneste 10 år været uden for arbejdsmarkedet i mindst 24 måneder. Heraf er hele 13 pct. medlemmer af PenSam.

76.000 personer har været uden for arbejdsmarkedet i mere end 48 måneder inden for de sidste 10 år. Heraf er hele 14 pct. medlemmer af PenSam.

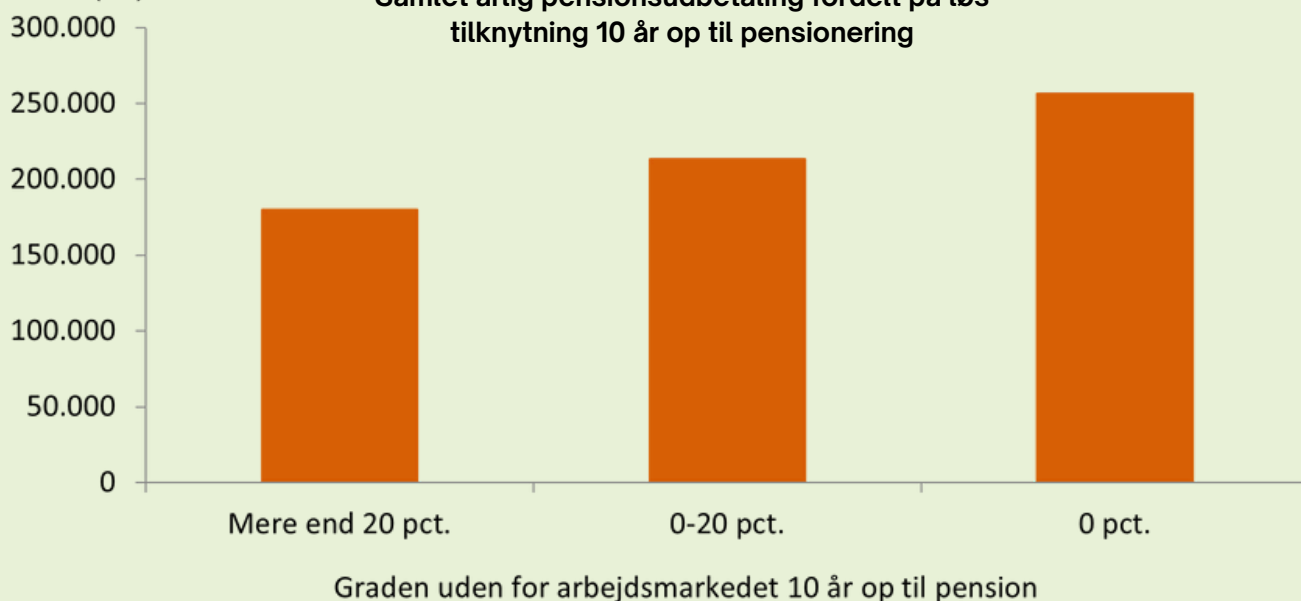
Der er altså en overrepræsentation blandt særlige faggrupper, som er forbundet med en større risiko for tidlige tilbagetrækninger.

Pensionister, der her været uden for arbejdsmarkedet i mere end 24 måneder de seneste 10 år op til deres pensionering, får i gennemsnit udbetalt **76.000 kr. mindre om året** end personer, der ikke har været uden for arbejdsmarkedet 10 år op til pensionering.

Antal i befolkningen med løs tilknytning til arbejdsmarkedet

	Erhvervsaktive (30-65 år)	Heraf PenSam
Uden for arbejdsmarkedet i minimum 20 pct. af tiden målt over 10 år	237.300	30.700
Uden for arbejdsmarkedet i minimum 40 pct. af tiden målt over 10 år	75.800	10.400

Årlig udbetaling (kr.)

4

Der er brug for en mere solidarisk model, der kan mindske uligheden og spare staten for penge

Regningen for nedslidning af bestemte faggrupper kan betales af alle erhvervsaktive med et beskedent beløb frem for at belaste de dårligst stillede med en endnu højere regning. Det vil give en mere balanceret model.

Antallet af medlemmer, der får tilkendt førtidspension i det enkelte arbejdsmarkedspensionsselskab, har stor indflydelse på den enkeltes og kollegaernes pensionsopsparing. Det skyldes, at de resterende medlemmer solidarisk hæfter for pensionsindbetalingerne til førtidspensionisterne.

Hvis problemet ikke løses, risikerer et stigende antal tilkendelser af førtidspension blandt særlige faggrupper at udhule pensionen for nogle af de økonomisk svageste stillede danskere.

Dette problem kan afhjælpes, hvis byrden i stedet fordeles på alle erhvervsaktive.

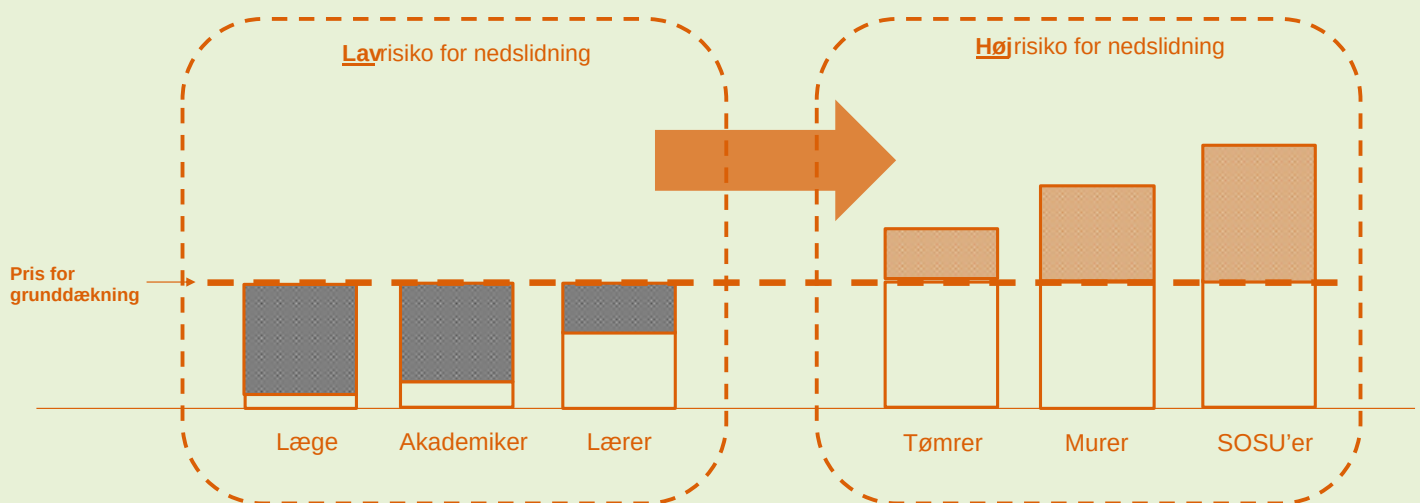
Beskednen regning, hvis alle erhvervsaktive bidrager til betaling for de økonomisk dårligst stillede

Samfundet kan løfte opgaven kollektivt og fordele byrden i et tyndt lag på alle erhvervsaktive. Sådant en løsning kunne lægges i regi af ATP, der i forvejen varetager lignende opgaver for samfundet.

Et groft skøn viser, at det vil koste **ca. 100 kr. om måneden pr. erhvervsaktiv** i hele landet at fjerne den stigende ulighed. Udgifterne ved en ATP-model vil skulle regnes igennem i detaljer, og der skal tages stilling til, hvordan en sådan model kan bygges op.

Staten kan potentielt spare penge, fordi en sådan løsning vil betyde, at faldet i den private pension ikke skal modsvarer af en stigning i den offentlige pensionsudbetaling. Derved mindskes uligheden, og det sikres, at byrden for pensionsindbetalingen til førtidspensionisterne bliver et bredt ansvar for alle erhvervsaktive.

Skitse for en model, der sikrer betaling af førtidspensionister på tværs af pensionsselskaber

Det skraverede område dækker den andel af ATP-indbetalingen, der flyttes mellem forskellige typer af borgere.